

Opening tussen de wolken

Marieke van Baest

De cultuur en de beschaving van het Oude Egypte zijn mijn eerste liefde en nog steeds een grote passie. Enkele aspecten van levensbeschouwing en geesteshouding van deze beschaving, breng ik in de columns van dit nieuwe Roeromjaar ter sprake.

Toen ik tien was, moesten mijn amandelen geknipt worden. Door allerlei vervelende complicaties moest ik daarna behoorlijk lang het bed houden. Keelpijn was niet mijn favoriet. Maar het voordeel was wel dat ik nu de hele lieve dag lang kon liggen lezen, zonder dat ik naar buiten gestuurd kon worden om te spelen. Groot voordeel... Vóór die tijd al had ik op een gegeven moment een boek in handen gekregen van C. Wilkeshuis *De boog van de farao*. Een meeslepend avonturenverhaal over de jeugd van farao Amenhotep II (1438-1412 voor Christus). Het verhaal gaat over trouw en vriendschap, maar ook over verraad en vergeving. Ik lees en herlees het en raak volkomen verloren aan Egypte. Zoveel houd ik van juist dit boek, dat ik het op een gegeven moment grotendeels van buiten kende. Nog jarenlang heeft mijn verbijsterde moeder het schriftje bewaard waarin ik, terwijl ik aan het genezen was, de eerste tien hoofdstukken woordelijk heb opgeschreven; alsof ze van mijn eigen hand zijn, alsof ik er zelf bij ben geweest. Onze huisarts is zelf een liefhebber van oude beschavingen en bovendien een man met een eigen bibliotheek, die we bij ons thuis niet hebben. Hij vindt het prachtig dat ik zo geboeid ben geraakt door het Oude Egypte en begint mij van zijn eigen boeken te lenen. Ik lees en lees en lees alles wat ik maar te pakken kan krijgen. Ook de literaire werken die bewaard zijn gebleven en de mythen en godenverhalen waarin de levensvisie

van de Egyptische beschaving ligt uitgedrukt. De literatuur van het Oude Egypte ken ik daarom al veel en veel langer van zelf lezen, dan de teksten van de Schrift. Want - zoals het goede katholieken toen betaamde - hadden wij thuis geen bijbel, alleen een bijbelse geschiedenis. Wanneer ik jaren later zelf de Schriften begin te lezen, ben ik blij verrast omdat ik her en der van alles herken dat ik al eerder onder ogen gekregen heb. Hooglied, Psalmen, Spreuken, Wijsheid. Allemaal herkenbaar geïnspireerd door en gebaseerd op oud-Egyptische teksten. De Hebreëen hebben kennelijk niet alleen hun vege lijf meegenomen toen ze uit Egypte wegtrokken!

In het verhaal van *De boog van de farao* staat ergens een kort citaat uit een heel oud gedicht. Het wordt uitgesproken door de vader van Amenhotep, de oud geworden veroveraar Thoetmosis III, die een van de 'Napoleonfarao's' van de Egyptische geschiedenis is geweest. Thoetmosis citeert - in de 15^e eeuw voor Christus al - uit een oeroud gedicht. Het fragment is mij altijd bijgebleven. De rust en de vrede van een bedaarde ziel, die de nabije dood als vriend verwelkomt omdat de dood doorgang is naar een nieuw leven van vreugde en menselijke geneugten. Jaren later ben ik er achter gekomen, dat de strofe van Thoetmosis ontleend is aan het derde gedicht uit de reeks *Gesprek van een levensmoede met zijn ziel*, rond 2200 voor Christus geschreven door een dichter die niet meer met naam bekend is. Deze oude Egyptische gedichten komen in hun levensgevoel sterk overeen met het levensgevoel dat spreekt uit mijn geliefde bijbelboek Prediker. In zijn geheel - en door mij vanuit een Engelse uitgave vertaald en herdicht - gaat het zo:

*Heden staat de dood voor mij –
als een zieke ben ik, die genezen is,
zoals wanneer je weer buiten wandelt
na een ziekbed.*

*Heden staat de dood voor mij –
als de geur van myrhe,
zoals wanneer je niet hoeft te roeien
in de bries op het water.*

*Heden staat de dood voor mij –
als de geur van lotusbloemen,
zoals wanneer je een feestmaal geniet
op de oever van de rivier.*

*Heden staat de dood voor mij –
als een begaanbare weg,
zoals wanneer een man uit de oorlog
terugkomt in zijn huis.*

*Heden staat de dood voor mij –
als een opening tussen de wolken,
zoals wanneer een mens begrijpt
wat hij eerder nog niet kon inzien.*

*Heden staat de dood voor mij
als het verlangen naar weerzien
zoals wanneer iemand thuiskomt
nadat hij vele jaren
heeft doorgebracht in gevangenschap.*

De volle waarheid

Nico Tromp msc

de geest zal u en mij geleiden
geleidelijk met milde macht
zijn stille komst zal mij verblijden
met lieflijk licht in droeve nacht

hij voert mij naar de volle waarheid
die ik nog niet verdragen kan
zo brengt hij aan de openbaarheid
wat vlees en bloed niet vatten kan

de geest zal ons de wegen banen
die streven naar een nieuwe tijd
wij zullen samen verder gaan en
toekomst vinden in verbondenheid

de geest zal u en mij versterken
zo lang de meester verre is
zijn macht zal in ons werken
in duister druk en droefenis